

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av överenskommelsen med Estland om solidaritetsåtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av överenskommelsen med Estland om solidaritetsåtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas (RP 296/2022 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Mirjami Tanner, arbets- och näringsministeriet
- lagstiftningssekreterare Elina Tölö, utrikesministeriet
- expert Liisa Sinisammal, Energimyndigheten
- äldre beredskapsexpert Timo Vapalahti, Försörjningsberedskapscentralen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Gasgrid Finland Oy
- Suomen Kaasuyhdistys ry.

Inget yttrande av

- Finsk Energiindustri rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner den mellan Republiken Finlands regering och Republiken Estlands regering ingångna överenskommelsen om solidaritetsåtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas samt antar en lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen.

Överenskommelsen syftar till efterlevnad av skyldigheterna i Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas. I överenskommelsen anges de tekniska, rättsliga och finansiella arrangemangen för tillämpningen av den solidaritetsmekanism som avses i förordningen.

Betänkande EkUB 43/2022 rd

Överenskommelsen träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då den senare av de två skriftliga underrättelserna har tagits emot på diplomatisk väg om att de nationella förfarandena för ikraftträdandet av överenskommelsen har slutförts.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft samtidigt som överenskommelsen träder i kraft, vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och utgångspunkter

Propositionen syftar till efterlevnad av skyldigheterna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas. I artikel 13 i förordningen fastställs ramarna för tillämpningen av den så kallade solidaritetsmekanismen som en sista utväg vid allvarliga störningar i gasförsörjningen. De medlemsstater som är direkt sammanlänkade med varandra via en naturgasledning ska i samråd sinsemellan fastställa dessa tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang och beskriva dem i sina respektive krisplaner.

Naturgasledningen Balticconnector som förbinder naturgasnäten mellan Finland och Estland togs i bruk den 1 januari 2020. Den skyldighet som följer av artikel 13 att upprätta en solidaritetsöverenskommelse med Estland har således gällt Finland sedan 1 januari 2020. Ekonomiutskottet noterar att Finland redan den 15 maj 2020 har fått en formell underrättelse från Europeiska kommissionen där det har ansetts att Finland inte har iakttagit skyldigheten enligt förordningen att ingå en solidaritetsöverenskommelse.

I oktober 2019 upprättade Finland en krisplan för gasförsörjningstryggheten. Den uppdaterades i oktober 2020 och dess bilaga i fråga om försörjningstryggheten i oktober 2022. En solidaritetsöverenskommelse mellan Finland och Estland för att säkerställa försörjningstryggheten för gas undertecknades för Estlands del den 4 april 2022 och för Finlands del den 25 april 2022.

Ekonomiutskottet anser att propositionen är motiverad och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget i propositionen utan ändringar.

Bedömning av de viktigaste förslagen

Förordningen om gasförsörjningstrygghet syftar till regionalt samarbete i en anda av solidaritet som omfattar både myndigheter och naturgasföretag. Solidaritet betraktas i förordningen samtidigt som en sista utväg som tillgrips endast i en kris och endast på restriktiva villkor.

Syftet med överenskommelsen mellan Finland och Estland är att fullgöra de skyldigheter som förordningen medför: överenskommelsen innehåller bestämmelser om de tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang för tillämpning av den solidaritetsmekanism som avses i förordningen. Syftet med åtgärderna enligt överenskommelsen är att lindra effekterna av en allvarlig kris och säkerställa gasförsörjningen för skyddade kunder med stöd av solidaritetsmekanismen.

Betänkande EkUB 43/2022 rd

Kretsen av skyddade kunder i Finland har utvidgats inte bara till hushållskunder utan också till aktörer inom livsmedelsindustrin och till hälso- och sjukvården, väsentlig social omsorg, nödsituationer, säkerhet, utbildning eller tjänster inom den offentliga förvaltningen genom en nyligen godkänd ändring av naturgasmarknadslagen (RP 232/2022 rd — RSv 236/2022 rd). Enligt utredning till ekonomiutskottet förtydligar de ändringar som gjorts i naturgasmarknadslagen beredskapen inför eventuella nödsituationer och förenhetligar definitionerna mellan Finland och Estland. Den aktuella överenskommelsen kompletterar denna helhet.

Till solidaritetsåtgärderna enligt överenskommelsen hör också gasleveranser till gassystemet från en LNG-terminal. I nuläget har Finland tillgång till en stor flytande LNG-terminal i Ingå och en mindre LNG-terminal som är ansluten till gassystemet i Fredrikshamn. Enligt utredning till ekonomiutskottet kan detta ha betydelse vid allvarliga störningar i gasförsörjningen med tanke på solidaritetsöverenskommelsen, om Estland begär att Finland ska tillämpa solidaritetsåtgärden.

En solidaritetsbegäran enligt överenskommelsen är nödvändig endast om den begärande partens marknad inte längre kan trygga gasförsörjningen för solidaritetsskyddade kunder. Sammantaget är de skyddade kundernas gasförbrukning i Finland relativt liten. Ekonomiutskottet anser det vara viktigt att ha som mål att åtgärda allvarliga avbrott i gasförsörjningen i första hand genom marknadsbaserade åtgärder.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner överenskommelsen i proposition RP 296/2022 rd.

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 296/2022 rd utan ändringar.

Betänkande EkUB 43/2022 rd

Helsingfors 14.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sanni Grahn-Laasonen saml
vice ordförande Katri Kulmuni cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Hussein al-Tae sd
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättäinen sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Hilikka Kemppi cent
ersättare Juha Mäenpää saf.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.